

Izobraževanje na daljavo

Franci Potokar, Eva Jereb

Univerza v Mariboru, Fakulteta za organizacijske vede, Kidričeva 55 a, p.p. 165, 4000 Kranj, Slovenija,
E-pošta: Franci.Potokar@fov.uni-mb.si

Prispevek prikazuje izobraževanje na daljavo. V informacijski dobi in svetu globalizacije, kakršnem živimo, je posameznik izpostavljen najrazličnejšim vplivom, ki bolj kot kdajkoli prej izoblikujejo njegovo osebnost. V prispevku je prikazana vloga in vpliv izobraževanja na daljavo, ki vpliva na razvoj posameznika. Vsa sodobna informacijska tehnologija s svojim širokim spektrom delovanja prav tako vpliva na izobraževanje. Učenje se dotika vseh časovnih obdobij in predvsem različnih problemov, ki narekujejo vsebine in način učenja, ter poteka lahko v različnih okoljih. Populacijo naše mnenjske raziskave o elektronskem preverjanju znanja so sestavljali izredni in redni študenti Fakultete za organizacijske vede. Vzorec anketiranih je obsegal 102 žensk in 94 moških, starost anketiranih se giblje med 19. in 55. letom. Glede na izkušnje lahko rečemo, da integracija izobraževalnih tehnologij v učni proces in preverjanje znanja s pomočjo sodobnih tehnologij zahteva premislek, čas in veliko energije. Internet in sodobna informacijska tehnologija je prav gotovo ena tistih stvari, o katerih se zadnje čase povsod govori in piše. Izobraževanje na daljavo je dosežek konca devetdesetih let. Nekateri opisujejo izobraževanje na daljavo kot del novega obdobja v razvoju izobraževanja.

Ključne besede: izobraževanje na daljavo, izobraževanje odraslih, sodobna tehnologija, informacijska družba

DISTANCE EDUCATION: The article presents distance education. We live in the information era and in the globalized world where every individual is exposed to various kinds of impacts which more than ever shape his personality. Modern information technology with its wide range of operations also impacts on education. Learning can be carried out in different environments and concerns all time periods and different problems which dictate contents and learning methods. The population in our questionnaire on electronic knowledge testing consisted of regular and tuition paying students from the Faculty of Organizational Sciences. The sample included 102 women and 94 men, their age being between 19 and 55 years. Based on experience we can say that the integration of educational technologies in the educational process as well as the examination of knowledge with the help of modern technologies demands time, a lot of energy and needs to be taken into consideration. The internet and modern information technology are certainly the topics written and spoken about a lot lately. Distance education is an achievement of the end of the 1990s. Some describe distance education as a part of a new era in the development of education.

Key words: distance education, adult education, modern technology, information society

1 Uvod

Z razvojem računalniških omrežij, informacijskih tehnologij in interneta se je začel razvoj elektronskega izobraževanja. Novo tisočletje nam prinaša novo družbeno obliko-informacijsko družbo. Pojmi, kot so elektronsko poslovanje, video konference, globalizacija so postali že del našega vsakdana. Za informacijsko družbo je značilno, da temelji na informacijski infrastrukturi, ki je sestavljena iz terminalske opreme, telekomunikacijskih omrežij, storitev in vsebine, ki jih telekomunikacijska omrežja ponujajo. Tvorijo jo ljudje, ki ustvarjajo, oblikujejo in uporabljajo informacije, razvijajo nove aplikacije in storitve ter s to infrastrukturo upravljajo. Nove tehnologije, spremenjen način poslovanja in način življenja ljudi so bili vzrok za ustvarjanje svetovnega, mednarodnega elektronskega trga za blago in storitve, ki ponuja tudi dostop do informacij in znanj. Omenjeni trg pa postavlja nova merila potreb in priložnosti v izobraževanju. Z razvojem novih tehnologij so nastale nove izobraževalne tehnologije, ki so

približale elektronsko obliko učnih gradiv in odprto učenje širšemu krogu uporabnikov. Zaradi svobode časa in kraja uporabe učnih gradiv, je mogoč prilagodljiv urnik in hitrost dela, odvisno od oblike izobraževanja na daljavo. Pri tem je postala komunikacija s pomočjo računalnika bistvena. Izobraževanje in znanje prebivalstva sta v zadnjih desetletjih v svetu močno pridobila na pomenu, kajti sodobna razvita gospodarstva se zavedajo, da ne morejo živeti v blaginji, ce niso konkurenčna. Med različnimi proizvodnimi dejavniki (kapital, zemlja, delo, energija, material) pa je med najpomembnejšimi prav cloveški kapital in njegovo znanje. Njegov obseg in kakovost se povecujeta z investiranjem denarja in casa v cloveški kapital. Znanje prebivalstva in delavcev je za posameznike, podjetja in družbe, ki želijo biti uspešne, pridobilo že tako velik pomen, da danes govorimo o t.i. "družbi znanja". Vseživljensko izobraževanje (ucenje) temelji na ideji, da izobraževanje ni enkrat za vselej dana izkušnja, temvec je proces, ki se mora nadaljevati vse življenje. Vseživljenjsko izobraževanje tako obsega namerno ter

priložnostno učenje in pridobivanje izkušenj. To pa zahteva nove oblike učenja, prilagajanja gradiv posamezniku in sledenje napredku uporabnika. Obstoječe številne baze in portali (okolja za dostop do raznovrstnih vsebin in informacijsko telekomunikacijskih storitev) so omejeni na storitve Interneta. Zaradi hitrega razvoja tega področja, je izbira ponujenega gradiva nepregledna, premalo je podpore uporabniku in ni usklajevanja med ponudniki gradiv. Obstoječa ponudba gradiv omogoča prenos znanja na daljavo, ne zadostuje pa za vse današnje potrebe in je zato premalo ekonomsko zanimiva.

2 Vloga Interneta pri izobraževanju na daljavo

Glavni faktor komunikacijskega procesa je človek, ki sprejema informacije in podatke, jih obdeluje ter posreduje naprej drugim ljudem. Eden najpomembnejših množičnih medijev dvajsetega stoletja, ki služi posredovanju informacij je nedvomno bila televizija. Televizijo določa njena vloga posredovanja, ki kot medij vzpostavlja svojevrsten odnos do realnosti (Potokar in Jereb, 2003). Vendar se stvari spreminjajo. Sredi devetdesetih let, ko je nastajal Internet, so objavljali izobraževalna gradiva na spletu različni ponudniki. Po kakovosti so segala od vrhunskih učnih gradiv do gradiv najnižje kakovosti. Tehnološko so bila sestavljena predvsem iz niza strani, ki so bile med seboj povezane s hiperpovezavami in skozi katere se je uporabnik premikal s klikanjem. Sodelovanje z drugimi učečimi se in predavatelji oziroma inštruktorji je bilo na splošno omejeno na elektronsko pošto. Večpredstavne komponente takih gradiv so bile zelo redko dostopne. Medtem, ko je bila na začetku večina učnih gradiv, ki so bila dostopna prek svetovnega spleta, precej enolična (tako imenovana "klikni in preberi" gradiva), se je v zadnjih letih 20. stoletja pokazal očiten napredek v tehnologiji in vsebini. Dandanes so avtorjem in ponudnikom učnih gradiv na voljo številna orodja, ki se stalno razvijajo (npr. orodja za skupinsko delo). Za izobraževanje na daljavo je zadnjih nekaj let tudi značilno, da ima lastnosti tradicionalnega učenja in da sloni predvsem na omrežnih storitvah. Največji in najbolj znani sistemi učenja na daljavo so del izobraževanja na daljavo, ki ga ponujajo razne šole in univerze po svetu. Večina programov izobraževanja na daljavo po svetu se že spreminja in postajajo odprti, vendar vsak do svoje mere in na svoj način.

Izobraževanje na daljavo se po svetu različno hitro razvija in za lažje razumevanje razlik lahko primerjamo razvoj e-izobraževanja v Združenih državah in v Evropi. Ugotovimo lahko, da ima evropski razvoj kar nekaj svojih značilnosti. Evropa je večjezikovna skupnost, kjer se prepleta več kultur, ima heterogeni izobraževalni sistem in več vrst dostopa do tehnološke infrastrukture. V primerjavi z Združenimi državami, se univerze v Evropi v večini javno financirajo in so še vedno konzervativne narave (Kamtsiou, 2002). Šele zadnje leto prek Evropske Unije in njenega financiranja raziskovalnih projektov (Leonardo da Vinci, Socrates, ADAPT ...) odpirajo nove možnosti za razvoj izobraževanja na daljavo. Uporaba informacijske tehnologije na splošno in posebej interneta v

podjetjih, javnem sektorju in uporabnikov v Evropi je bila počasnejša, enako velja glede prepoznavanja internetnih tehnologij kot potencial za poslovanje, izobraževanje in osebno uporabo.

3 Razvoj izobraževanja na daljavo

Izobraževanje na daljavo ima danes več sopomenk: daljinsko izobraževanje, študij na daljavo, učenje na daljavo, e-učenje, (angleške besede: "distance learning", "distance education", "e-learning", "e-education"), najbolj pa se je uveljavil izraz e-izobraževanje. Izobraževanje na daljavo lahko ponujajo klasične (poleg klasičnega izobraževanja, ki zahteva fizično prisotnost) in tudi navidezne (virtualne) izobraževalne institucije. Slednje se s klasičnim izobraževanjem ne ukvarjajo, ampak izvajajo svoj izobraževalni proces izključno na daljavo prek javnih omrežij. Dopisno izobraževanje, ki je bila včasih edina oblika izobraževanja na daljavo, se je s poskusi uvajanja odprtega učenja in razširjene uporabe interneta, razvilo v izobraževanje na daljavo, ki ga poznamo danes. Odprto učenje je bistvu obveza skupni učni izkušnji in nima točne definicije, lahko pa ga opišemo na dva načina (Rowntree, 1992) kot:

- filozofijo, ki je zbirka prepričanj o poučevanju in učenju, ali kot
- metodo, ki je zbirka tehnik za poučevanje in učenje.

Pionirji uvajanja izobraževanja na daljavo so:

- NEC (National Extension College - Expanding Learning Horizons, 2004) je neprofitna organizacija. Njen namen je bilo ponuditi odraslim ponovno možnost pridobivanja izobrazbe z uporabo posebej pripravljenega materiala, televizije in za to usposobljenimi mentorji. Danes ponujajo 140 tečajev, učna gradiva za potrebe univerz, delovnih organizacij in inštruktorjev, razvijajo učni program po meri uporabnika in vpišejo vsako leto 10 000 novih študentov.
- Odprta univerza (OU - The Open University, 2004) je bila prva dopisna univerza na svetu, ki je ponujala izključno samo učenje na daljavo. Njen uspeh je rodil mnogo podobnih institucij po svetu. Omenjena institucija se je uspešno prilagajala tehnološkemu razvoju in je še danes pomembni ponudnik izobraževanja na daljavo.
- OLF (Open Learning Foundation, 2004) je konzorcij več kot dvajset institucij v visokem šolstvu, ki so vlagali v izdelavo paketov z elementi odprtega učenja. Danes ponujajo učna gradiva visoke kakovosti po nizkih cenah. Hkrati se je spreminjal tudi sistem izobraževanja na daljavo, ki naj bi postajal vedno bolj odprt.

Izobraževanje na daljavo je sodobno, prijazno učenje, s tem povečuje učinkovitost učenja in omogoča razširitev kroga ljudi, ki si želijo učiti na tak način. Pri tem je pomembno zmanjšanje težav pri dostopu do učnega materiala in hkrati možnost večje samokontrole pri učenju. Oddaljenost ne pomeni samo geografske oddaljenosti, ampak tudi slabo dostopnost do materiala in ljudi. Če uporabnik učnega gradiva naleti na težave in je zanj pomoč nedosegljiva, se bo počutil oddaljenega, tudi če je pomoč v sosednji sobi. Uporabniku, daleč od institucije, ki lahko vedno prikljiče pomoč, pa se zdi,

kot da bi bil na kraju izvajanja. V zgodovini odprtega učenja zasledimo največji razvoj tega pristopa v Veliki Britaniji, ki je še danes ena vodilnih držav na tem področju.

4 Izobraževanje na daljavo v Sloveniji

V Sloveniji je opaziti poskuse in primere, ko podjetja in izobraževalne ustanove uvajajo izobraževanje na daljavo (CDED, 2004). Vendar je danes težko predvideti, kdaj in v kolikšnem obsegu bo v Sloveniji izobraževanje dobilo svojo veljavo, saj ga danes v okviru univerz podpirajo in priznavajo njegovo veljavnost samo posamezniki. Zgraditi kakovostno učno gradivo, ki bi bilo na voljo za izobraževanje na daljavo, je namreč veliko bolj zahtevno, kakor izvajati predavanja

neposredno. Hkrati zahteva tudi določeno računalniško pismenost vseh uporabnikov gradiv, kar pa bo mogoče zahtevati po daljšem času stalnega izobraževanja na področju informatike. Poleg izobraževalnih institucij (šole, univerze, komercialna izobraževalna podjetja) pa se tudi druga podjetja in vladne organizacije zavedajo prednosti in pomembnosti take vrste izobraževanja.

Svojim zaposlenim poskušajo to približati in jih spodbuditi k dodatnemu izobraževanju s pomočjo lastnih portalov, ki podpirajo izobraževanje na daljavo. Zato so ti portali specializirani predvsem za zaposlene v teh podjetjih ali ustanovah, dostopno gradivo je prirejeno za notranjo uporabo.

Omeniti velja nekaj vidnih enot, ki ponujajo storitve izobraževanja na daljavo:

- NCP - nacionalna projektna enota za študij na daljavo na Ekonomski fakulteti v Ljubljani poskuša v Sloveniji, zagotavljati razmere na državni ravni za razvijanje izobraževanja na daljavo, kot sodobne in učinkovite oblike izobraževanja. Povezovati poskuša različne akterje pri izobraževanju na daljavo, da bi dosegli večjo prilagodljivost in dostopnost izobraževanja, kakovostnega razvoja in izvajanja študijskih programov. Deluje kot center znanja in informacij ter omogoča medsebojno izmenjavo izkušenj;
- CDED - center za razvoj študija pri Univerzi v Mariboru (CDED, 2004) nudi svetovalne in tehnične storitve s področja odprtega učenja in študija na daljavo vsem pedagoškim delavcem Univerze, po dogovoru pa tudi drugim izobraževalnim ustanovam. Njegova naloga je zagotavljati strokovno študijskega procesa na daljavo in transformaciji učnega gradiva ter skrbeti za kvalitetne tehnične storitve pri izvajanju tovrstnih študijskih programov;
- Center za daljinsko izobraževanje na Fakulteti za elektrotehniko razvija lastne aplikacije. V sodelovanju s podjetjem ISKRATEL je bil v okviru centra razvit Integrirani Sistem za Izobraževanje na daljavo, ki je uporabljen v različnih ustanovah in podjetjih (Telekom Slovenije, osnovne šole ...);
- MIRK - zavod za projektno in raziskovalno delo na internetu in Zavod za odprto družbo sta v sodelovanju z Ministrstvom za šolstvo in šport v okviru programa Računalniško opismenjevanje in z Zavodom Republike

Slovenije za šolstvo v zadnjih nekaj letih pripravljala pilotski projekt učenja na daljavo za osnovnošolce, in sicer na osnovi uporabe sodobnih telekomunikacijskih in informacijskih tehnologij.

- V okviru programa PHARE z naslovom Meddržavno sodelovanje v izobraževanju na daljavo je bil na Fakulteti za organizacijske vede ustanovljen center za študij na daljavo, vodil ga je prof. dr. Janez Jereb.

Zaradi majhnosti Slovenije je pričakovati, da se bodo izobraževalne institucije vključevale v tuje izobraževalne portale in s tem omogočile izboljševanje znanje domačega uporabnika (dijaki, študentje, zaposleni, učitelji, posamezniki in drugi) z znanjem tudi iz tujine. Taka usmeritev bi nedvomno povečala konkurenco na borzi znanja, to pa bi dvignilo kakovost izobraževalnega procesa.

5 Preverjanje znanja s pomočjo računalniških tehnologij

Zaradi novih izobraževalnih tehnologij, je pomemben razvoj nastal tudi na področju preverjanja znanja uporabnikov učnih gradiv. Preverjanje znanja zahteva določeno potrpežljivost in usposobljenost ocenjevalca in še vedno poteka večinoma v pisni in govorni obliki, vendar ju je mogoče delno ali celo popolnoma nadomestiti z elektronsko obliko (Educational Testing Service, 2004).

Pri izobraževanju na daljavo je zelo pomembno samopreverjanje znanja, ki omogoča, da uporabnik preverja svoje znanje takrat, ko to želi in ima tudi dostop do rezultatov svojega testiranja. Z razvojem novih tehnologij se je razvila elektronska oblika testov, ki jih lahko vgradimo v samo učno gradivo ali pa uporabimo kot dodatno obliko preverjanja pri klasičnem izobraževanju. Poznamo več vrst testov, ki so primerni za elektronsko obliko in v zadnjem času se ti vedno bolj uporabljajo za preverjanje znanja. Tako postaja izobraževanje vse bolj način življenja in ne le kot pogostokrat mislimo samo priprava nanj. Spreminjati se prične tudi vsebinska in časovna razporeditev učenja in novih vsebin ter razumevanje pomena izobraževanja odraslih za delo in prosti čas. In nenazadnje se tesneje povezujeta tudi izobraževanje mladine in odraslih. Vse bolj pomembno postaja razvijanje sposobnosti in pripravljenosti za samostojno učenje in izobraževanje skozi vse življenje (Potokar, 2001).

5.1 Prednosti in težave izobraževanja na daljavo

Ker je izobraževanje na daljavo prisotno že nekaj časa, lahko tudi opazimo prednosti in težave takega izobraževanja. Pozitivna stran že vzpostavljenega izobraževanja na daljavo se kaže (Rowntree, 1992 in Kamtsiou, 2002) v:

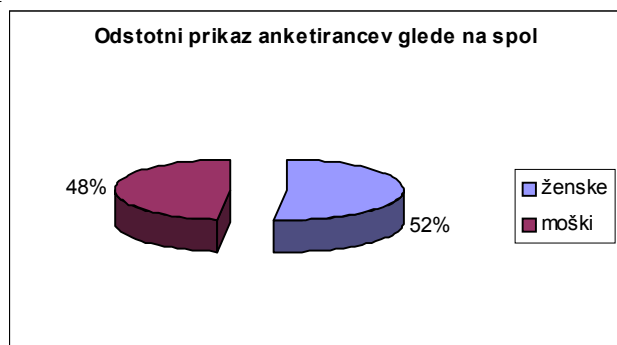
- koristi učečih se: hitrejši dostop, boljše prilagodljivost, neodvisnost od časa, kraja, hitrosti učenja, večja kakovost, možnost individualnega učenja itd.,
- koristi zaposlenih v izobraževalni instituciji: manj potovanj, lažje usposabljanje, več opravljenih izpitov itd. in

- koristi ponudnikov učnih gradiv: večja možnost za prilagodljivost na potrebe okolja, financiranja, nove tipe uporabnikov, možnosti dodatnega usposabljanja tutorjev, zmanjšanje neposrednih komunikacij itd.

Z razvojem računalniških omrežij in interneta so elektronske oblike učnega gradiva postale pomembnejše, saj postaja izobraževanje na daljavo priljubljeno med ljudmi. Nove tehnologije danes omogočajo enostavno objavljane in prenos gradiv do uporabnika, hkrati zagotavljajo tudi odprto učenje. Toda nova tehnologija, ki nastaja, nemalokrat vnaša nove težave, ki nastajajo zaradi narave same tehnologije. V temelju je vsak sistem izobraževanja zelo konzervativen, zato je postopek za vpeljavo novih tehnologij v učni proces počasnejši. Preden se nova izobraževalna tehnologija uveljavi in začne uradno uporabljati, je treba njeno uporabo raziskati. Le tako institucije izpeljejo spremembe korektno in učinkovito ter v splošno zadovoljstvo. Najbolj uporabljene tehnologije v učnem okolju so tabla, projektor, video, avdio, zgoščenka, računalnik, računalniška projekcija, videokonferenca. Večino teh uporablja učitelj, video, zgoščenke in računalnik pa lahko uporabljajo tudi uporabniki samostojno (Jereb, 1998). Namen tehnologij je izboljšati učni proces in z razvojem računalnika so se pojavile elektronske oblike poučevanja in učenja. Z razvojem računalniških omrežij in nato interneta, pa se je še bolj povečala uporaba elektronske oblike izobraževanja.

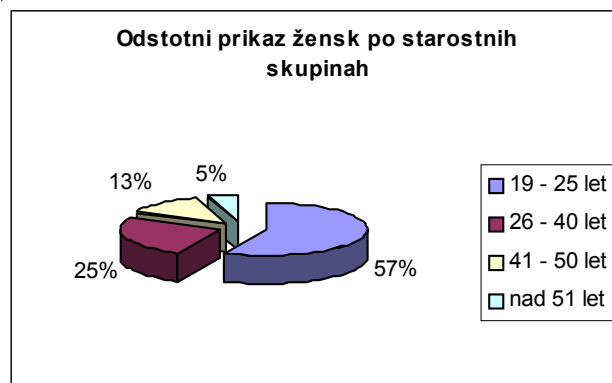
6 Raziskava o preverjanju znanja s pomočjo računalniških tehnologij

V raziskavi, ki smo jo opravili med študenti Fakultete za organizacijske vede, Univerze v Mariboru, smo povpraševali kaj študenti menijo o preverjanju znanja s pomočjo računalniških tehnologij.

Grafikon 1: Odstotni prikaz anketirancev glede na spol

V raziskavi smo anketirali skupno 196 študentov (132 rednih in 64 izrednih). Od tega je bilo 102 (52%) žensk in 94 (48%) moških. Z raziskavo smo ugotovili, da med odgovori študentov ni bistvenih razlik glede na način študija (redni/izredni), tako smo se osredotočili predvsem na razlike med spoloma.

Grafikon 2: Odstotni prikaz žensk razvrščenih po starostnih skupinah

Pri analizi anket glede na uporabo računalniških tehnologij smo razvrstili starost anketiranih študentov v štiri starostne skupine po spolu. Ugotovili smo, da je pri ženskah v prvi starostni skupini (19. – 25. let) največ predstavnic in sicer 58 oz. 57%. V drugi starostni skupini (26. – 40. let) je 26 žensk oz. 25 %. V tretji starostni skupini (41. – 50. let) je 13 žensk oz. 13%. V četrti starostni skupini je 5 žensk oz. 5%. Pri moških je v prvi starostni skupini (19. – 25. let) kar 64 predstavnikov oz. 68% vseh moških. V drugi starostni skupini (26. – 40. let) je 16 moških oz. 17% vseh moških predstavnikov. V tretji starostni skupini (41. – 50. let) so 8 moški oz. 9%. V četrti starostni skupini je šest moških oz. 6% vseh moških.

Grafikon 3: Odstotni prikaz moških razvrščenih po starostnih skupinah

V raziskavi odgovorov, kaj menijo o preverjanju znanja s pomočjo računalniških tehnologij ni statistično pomembnih razlik med ženskami in moškimi (tabela 1). Razlike med moškimi in ženskami smo analizirali s 5% napako prve vrste. Za testiranje ničelne hipoteze smo uporabili analizo variance ali h_i test pri kontingenčnih tabelah.

Tabela 1: Preverjanje znanja s pomočjo računalniških tehnologij študentov FOV glede na spol

SKUPAJ	ŽENSKÉ		MOŠKI	
	N (102)	% (100)	N (94)	% (100)
Prihranek časa	23	22,5	16	17,0
Premajhno upoštevanje vloženega dela študentov	24	23,5	35	37,2
Težave s strojno in programsko opremo	21	20,5	12	12,8
Večja kakovost v smislu individualnega učenja	11	10,9	17	18,0
Zmanjšanje neposrednih komunikacij	13	12,8	9	9,6
Vdori v sistem (zloraba sistema)	10	9,8	5	5,4

Glede na izkušnje lahko rečemo, da integracija izobraževalnih tehnologij v učni proces in preverjanje znanja s pomočjo sodobnih tehnologij zahteva premislek, čas in veliko energije. Na splošno pa je odvisno od snovalcev, ali bo integracija realizirana, in velja slediti verigi dejavnostim, ki so del integracije tehnologije. Integracija je mogoča na več načinov, saj je več možnih tipov izobraževanja. V klasičnem izobraževanju je treba uvesti nove oblike kot podporo že obstoječemu izobraževanju ali celo ponuditi elektronsko obliko učnega gradiva kot čisto nov

način pridobivanja znanja. Na Fakulteti za organizacijske vede imajo študenti možnost uporabe računalniških tehnologij za potrebe svojega študija. Vendar je tudi tisto, ki že obstaja potrebno vedno dopolnjevati in prilagajati. Vsekakor pa ne smemo pozabiti na okoliščine, ki lahko negativno vplivajo na uvajanje sodobnih tehnologij v učni proces, te pa so:

- težave s strojno in programsko opremo,
- vdori v sistem,
- različni administrativni procesi, ki lahko ovirajo razvoj v instituciji,
- pomanjkanje virov in
- premajhno upoštevanje vloženega dela.

Glede na lastne izkušnje in izkušnje naših kolegov, sama priprava učnih gradiv v elektronski obliki terja veliko časa in je morda na začetku ravno zato neprivlačna za ponudnike gradiv oziroma za ustanove, kot so univerze.

7 Zaključek

V sodobnih in uspešnih gospodarstvih je izobraževanje eno od najpomembnejših naložb in temeljni razvojni dejavnik. Ker se tudi v Sloveniji zavedamo pomembnosti tega razvojnega dejavnika, je tema izobraževanja na daljavo še kako pomembna. Danes smo priča korenitim spremembam v svetovnem gospodarstvu in družbi. Tehnološki napredek je skupaj z uveljavljanjem kriterijev globalnega trga eden izmed najpomembnejših dejavnikov, ki oblikujejo sodobno družbo. Informacijska družba temelji na informacijskih storitvah in uvaja informacijske tehnologije v vse pore življenja. Ne gre

samo za tehnološke spremembe, gre za to, kako razmišljamo, se obnašamo in živimo (Jereb, 1998). Vse kaže na to, da bodo informacijsko telekomunikacijske tehnologije v naslednjih dvajsetih letih najhitreje rastoči sektor, ki bo spodbujal rast celotnega izobraževanja. S tem pa se bodo večale potrebe po vedno novih znanjih in spretnostih. V prispevku razmišljamo o izobraževanju na daljavo kot investiciji v človeški kapital, preverjanju znanja s pomočjo sodobnih tehnologij in pojavu izobraževanja na daljavo kot zahtevo sodobnega sveta. Za izobraževanje na daljavo je zadnjih nekaj let značilno, da ima lastnosti tradicionalnega učenja ob uporabi omrežnih storitev, vendar vedno bolj vsebuje elemente odprtega učenja, oziroma učenja po meri izobraževanca. Novi načini produkcije, razširjanja, posredovanja, prikazovanja učnih vsebin in stalno preverjanje njihove kakovosti, postavljajo temelj podpore elektronskemu trgu za potrebe izobraževanja na daljavo. Tako vzpostavljeni trg za izobraževanje na daljavo bo pospešil razvoj sistemov za elektronsko izobraževanje oziroma izmenjavo učnega gradiva prek javnih omrežij in razvil sistem točkovanja učnih gradiv med univerzami. Glede na svetovni razvoj izobraževanja na daljavo je sodelovanje Slovenije v graditvi takšne evropske infrastrukture za izobraževanje na daljavo strateškega pomena. Slovenija s tem lahko sledi svetovnim smernicam in razvoju na tem področju, hkrati pa razvija tudi lastne sisteme in storitve na podlagi tega znanja. Današnje poslovno okolje, za katero sta značilni vedno večja tekmovalnost in kompleksnost, potrebuje strokovno osebje z informacijskim znanjem. Široka razgledanost bodočih izobraževancev v podjetjih je imperativ časa. Pričakujemo lahko, da imajo ljudje, ki imajo pozitivne izkušnje na področju izobraževanja na daljavo drugačne percepcije in pričakovanja ter drugačen, boljši pogled na izobraževanje. S tem se bo tudi v našem okolju pospešil razvoj elektronskega poslovanja ter izobraževanja na daljavo.

Literatura

CDED (2004) Center za razvoj študija na daljavo. [URL: <http://www.cdcd.uni-mb.si>]

- ETS (2004) Educational Testing Service. [URL: <http://www.ets.org>]
- Jereb, J. (1998) Teoretične osnove izobraževanja, Moderna organizacija, Kranj.
- Kamtsiou, V. (2004) UNIVERSAL Restricted Deliverable R4.3: Best Practice guidelines. Interno gradivo projekta UNIVERSAL.
- National Extension College (2004) Expanding Learning Horizons. [URL: <http://www.nec.ac.uk>]
- Open Learning Foundation (2004) [URL: <http://www.olf.ac.uk>]
- Potokar, F. (2001) Učne navade in vedenje študentov, Organizacija, letnik 34, številka 7, 455-458, Moderna organizacija, Kranj.
- Potokar, F., Jereb, E. (2003) Vpliv in vloga televizije na izobraževanje in usposabljanje odraslih v 21. stoletju, Management in razvoj organizacije (zbornik 22. mednarodne znanstvene konference o razvoju organizacijskih ved), 1. knjiga, Moderna organizacija, Kranj, 105-114.
- Rowntree, D. (1992) Exploring Open and Distance Learning. London: Kogan Page.
- The Open University home page (2004) [URL: <http://www.open.ac.uk>]